

Kaarten met posters Marshallplan

Poster van Alban Weiss op een Duitse prentbriefkaart.

Marshallplan

Het Marshallplan is een hulpprogramma voor Europa van de toenmalige Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken George C. Marshall. Het Marshallplan (officieel European Recovery Plan, ERP) is gericht op de economische wederopbouw van de door de Tweede Wereldoorlog getroffen landen in Europa en is uitgevoerd in de periode tussen 1948 en 1952. De hulp van het Europese herstelplan bestaat uit geld, goederen, grondstoffen en levensmiddelen, deels in de vorm van lening, deels als gift.

Ingezonden Duitse ontwerpen voor posters van het Marshallplan. In zijn hand het winnende ontwerp van Alfred Lutz

Prijsvraag Posters

Om het Marshallplan onder de aandacht te brengen is een prijsvraag uitgeschreven voor het ontwerpen van een affiche met als thema 'Intra-European Cooperation for a better Standard of

Living'. Een jury koos uit 10.000 posters de beste 25. De officiële prijsuitreiking heeft plaats gevonden op 15 mei 1950 in Parijs. De Nederlander Reijn Dirksen won de eerste prijs. De tweede prijs was voor een Zwitser en de derde voor een Italiaan. Er zijn 7 vierde prijzen en 15 vijfde prijzen uitgereikt ¹. Niet alleen won een Nederlander de eerste prijs, ook vier andere Nederlanders vielen in de prijzen (zie tabel 1 en 2).

Tabel 1. Prijswinnaars posters en uitgave prentbriefkaarten.

Nr.	Kunstenaar ²	Prijs	Drukker poster	Prentbriefkaart
1	Reijn Dirksen (Nederland)	1e	Kühn	NL ³ ;IT;FR
2	Pierre Gauchat (Zwitserland)	2e	Kühn	
3	Alfredo Lalia (Italië)	3e	Mouton	NL;IT;Dld
4	Mario Puppo (Italië)	4e	?	IT
5	Guiseppe Groce (Italië)	4e	?	
6	Gaston van den Eynde (België)	4e	Mouton	Dld
7	Alban Wijss (Zwitserland)	4e	?	NL ⁴ ;FR;Dld
8	Walter Hofmann (Oostenrijk)	4e	Kühn	
9	F.J.E. Mettes (Nederland)	4e	Kühn	
10	Erik Oelmeleo (Zweden)	4e	Kühn	Dld
11	Fabien Vienne (Frankrijk)	5e	?	
12	Emil Hotz (Zwitserland)	5e	Kühn	NL;FR
13	Ies Spreekmeester (Nederland)	5e	Kühn	Dld
14	Louis Emmerik (Nederland)	5e	?	
15	Wladimir Flem (Nederland)	5e	Mouton	
16	André Golven (Frankrijk)	5e	?	
17	Justa Aberg (Zweden)	5e	Kühn	NL ⁵
18	Brian Dear (UK)	5e	Kühn	
19	Gottfried Honegger-Lavater (Zwitserland)	5e	?	
20	Alfred Lutz (Duitsland)	5e	Kühn	Dld
21	Kenna Terrizan (Frankrijk)	5e	?	
22	Rudolf Korunka (Oostenrijk)	5e	?	
23	Leonard Roy Horton & Ronald Sandefort (UK)	5e	Mouton	Dld
24	Ernest Storch (Oostenrijk)	5e	Kühn	NL ⁶
25	Kurt Krapeik (Oostenrijk)	5e	Mouton	Dld

Tabel 2. Prijswinnaars op volgorde van het aantal en de hoogte van de prijzen.

Landen	Prijzen
Nederland	1e, 4e, 5e, 5e, 5e
Zwitserland	2e, 4e, 5e, 5e
Italië & Triëst	3e, 4e, 4e
Oostenrijk	4e, 5e, 5e, 5e
Frankrijk	5e, 5e, 5e
Zweden	4e, 5e
Verenigd Koninkrijk	5e, 5e
België en Luxemburg	4e
West-Duitsland	5e
Denemarken	geen
Griekenland	geen

IJsland	geen
Ierland	geen
Noorwegen	geen
Portugal	geen
Turkije	geen

Kühn en Mouton, drukkers van de posters

Elf van de 25 posters van de serie van het Marshall plan zijn gedrukt door Gebr. Kühn en Zoon in Rotterdam. Bij vijf posters wordt als drukker Mouton uit Den Haag genoemd.

De posters die door Kühn zijn gedrukt hebben op de rand van het affiche de tekst: „Printed in the Netherlands by Kühn en Zoon, Rotterdam”.

De drukkerij Kühn in Rotterdam is genoemd naar Carl Gustav Kühn (1865-1913). Het is vooral een drukkerij van handelsdrukwerk Zij drukken affiches, etiketten, wikkels, kalenders, reclaimedrukwerk en andere zaken voor het bedrijfsleven. Het drukken en uitgeven van prentbriefkaarten speelt een ondergeschikte rol bij deze drukkerij. Ook tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben zij gedrukt, onder meer een affiche voor de Winterhulp. Het K-nummer van de drukkerij is K 2048. De firma is gevestigd aan de Crooswijksche Singel in Rotterdam. De periode van werkzaamheid is van 1880 tot 1976.

Op de posters gedrukt door Mouton staat de tekst: Lithography by Mouton Cy, The Hague. De drukkerij is gevestigd aan de Herderstraat 5 in Den Haag. In 1900 noemt de firma zich stoom- en snelpersdrukkerij en werkt in boekdruk, steendruk en koperdruk en aluminiumdruk. In 1914 gaat de drukkerij bankbiljetten drukken. Ook het drukken van affiches en plattegronden behoort tot de werkzaamheden. De periode van werkzaamheid strekte zich uit van 1884 tot 1970.

Pand van Kühn en Zoon in Rotterdam.

Kantoor van Mouton in Den Haag.

Prentbriefkaarten

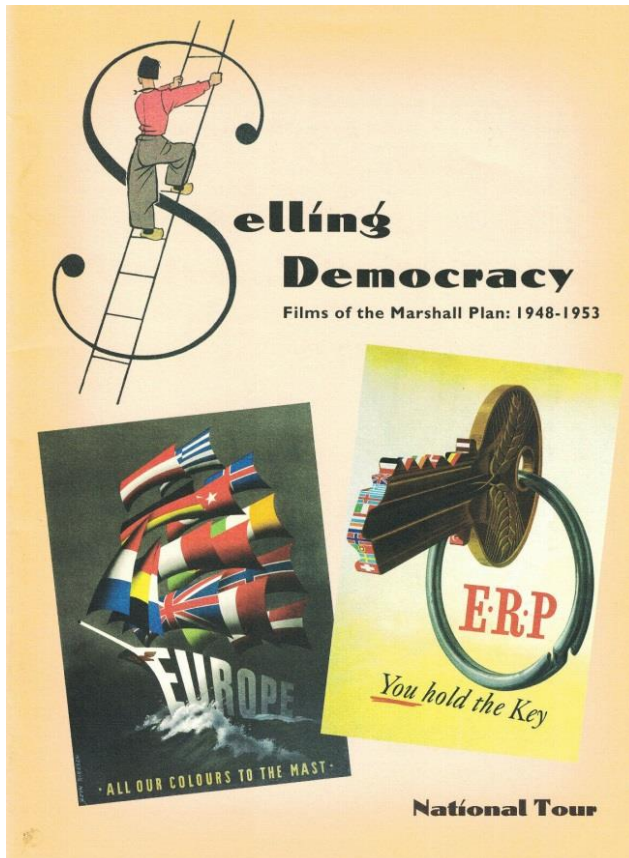
Zes van de 25 posters zijn op Nederlandse prentbriefkaarten afgebeeld. Er zijn twee uitvoeringen van de adreszijde bekend. Type A met het woord BRIEF-KAART. in het postzegelvak en type B met het woord DRUKWERK boven de deelstreep.

Wie de series Nederlandse kaarten heeft uitgegeven en gedrukt, is niet bekend. Mogelijk levert de vormgeving van de adreszijde een mogelijkheid om de waarschijnlijke drukker(s) te traceren.

Ook Italië, Frankrijk en Duitsland gaven kaarten uit met afbeeldingen van posters. Voor zover bekend gaven alleen Duitsland en Italië kaarten van andere posters uit dan Nederland.

In 2005 bij de 55^e "Internationale Filmfestspiele" in Berlijn is een serie van ten minste zes kaarten uitgebracht met posters van de prijsvraag uit 1950.

De ontwerpen van Griekenland, behoren niet tot de winnaars van de prijsvraag uit 1950, maar een uitgever in Griekenland gaf wel drie of meer gratis kaarten uit met Griekse posters van het Marshallplan.

Affiche voor festival Selling Democracy. Linksonder tekening Jo Spier, rechtsonder ontwerp Ray Horton & Sandefort, linksonder Reyn Dirksen.

Grieks ontwerp voor een poster.

Bronnen

- The George C. Marshall Foundation, z.j. Intra-European Poster Competition 1950. <https://www.marshallfoundation.org/the-marshall-plan/history/marshall-plan-poster-contest/>
- Stadsarchief van Rotterdam.
- Le Plan Marshall 1947-1952 dans les collections patrimoniales. Médiathèque l'Apostroph. 2017. 35 p. <https://mediatheque.chartres.fr/>
- Affiches voor het Marshall-plan. Dagblad Het Binnenhof 21 september 1950.
- Jo Spier, 1949. Het Marshallplan en U. Persdienst van het Ministerie van Economische Zaken i.s.m. de Rijksvoorlichtingsdienst. 18 p.

Poster van Ernest Storch, Oostenrijk.

---

¹ Op de website van de George C. Marshall Foundation zijn de winnaars op volgorde van de prijzen vermeld.

² Volgorde George C. Marshall Foundation.

³ Zowel in uitvoering serie A als B.

⁴ Zowel in uitvoering serie A als B.

⁵ Zowel in uitvoering serie A als B.

⁶ Alleen in uitvoering serie B.